

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 190 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoira Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi.....	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari.....	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'st Muhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi.....	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyevich, Ahrorova Ozoda Amriddinovna</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari.....	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari.....	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida).....	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ithom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili.....	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi.....	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari.....	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatlari (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Nazilya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdamovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLAR INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH METODIKASI

Qahhorova Sevara Alimardonovna

Osiyo texnologiyalar universiteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-kurs magistranti

ORCID: 0009-0006-5262-3905

Ilmiy rahbar: Ashurova To'lg'anoy Ergashevna

Osiyo texnologiyalar universiteti dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning mazmun-mohiyati tahlil qilinadi. Xususan, "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida tashkil etilayotgan maktabgacha ta'lim tizimida integratsion yondashuvni qo'llash masalalari yoritilgan. Shuningdek, pedagogik faoliyatda innovatsion metodlardan foydalanish, tarbiyachining kasbiy kompetentligini rivojlantirish, o'z ustida ishlashi va malakasini oshirish yo'llari tahlil etilgan. Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda intizom, o'zini tuta bilish, kamtarlik, rostgo'ylik, saxiylik, mehnatsevarlik, insonparvarlik, mehr-shafqat, oriyat, jasorat va boshqa yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari ochib berilgan. Bundan tashqari, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni rivojlanish markazlari - "Til va nutq", "Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika", "San'at", "Syujetli-rolli o'yinlar va dramatzatsiya", "Ilm-fan va tabiat" markazlari orqali integratsion yondashuv asosida ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning samarali usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: "Ilk qadam" davlat dasturi, maktabgacha ta'lim, integratsion yondashuv, ma'naviy-axloqiy tarbiya, rivojlantiruvchi markazlar, innovatsion pedagogika, tarbiyachi kompetentligi, "Til va nutq", "San'at", "Ilm-fan va tabiat".

Abstract: This article analyzes the reforms and modern pedagogical approaches implemented in the field of preschool education. In particular, it examines the issues of organizing an integrative approach within the preschool education system based on the "Ilk Qadam" state curriculum program. The article also discusses the application of innovative methods in pedagogical practice, as well as ways for educators to improve their professional competence, self-development, and qualifications. The pedagogical foundations for improving the system of spiritual and moral education of preschool children are revealed, focusing on the development of such qualities as discipline, self-control, modesty, honesty, generosity, diligence, humanity, mercy, honor, courage, and other moral values. Furthermore, the article highlights effective methods of spiritual and moral education based on an integrative approach through developmental centers such as "Language and Speech," "Construction, Design and Mathematics," "Art," "Role-Playing and Dramatization," and "Science and Nature."

Key words: "Ilk Qadam" state program, preschool education, integrative approach, spiritual and moral education, developmental centers, innovative pedagogy, educator competence, "Language and Speech," "Art," "Science and Nature."

Аннотация: В данной статье анализируются реформы и современные педагогические подходы, реализуемые в сфере дошкольного образования. В частности, рассматриваются вопросы организации интеграционного подхода в системе дошкольного образования, функционирующей на основе государственной программы "Илк кадам". Также в статье проанализированы применение инновационных методов в педагогической деятельности, пути профессионального развития воспитателя, его самообразования и повышения квалификации. Раскрыты педагогические основы совершенствования системы духовно-нравственного воспитания детей дошкольного возраста, направленной на формирование таких качеств, как дисциплина, самообладание, скромность, честность, щедрость, трудолюбие, гуманизм, милосердие, честь, мужество и другие нравственные ценности. Кроме того, освещены эффективные методы духовно-нравственного воспитания детей на основе интеграционного подхода через центры развития: "Язык и речь", "Конструирование, моделирование и математика", "Искусство", "Сюжетно-ролевые игры и драматизация", "Наука и природа".

Ключевые слова: государственная программа "Илк кадам", дошкольное образование, интеграционный подход, духовно-нравственное воспитание, развивающие центры, инновационная педагогика, компетентность воспитателя, "Язык и речь", "Искусство", "Наука и природа".

KIRISH

Jahondagi rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'limni sifatli tashkil etish, maktabgacha ta'lim sohasini kadrlar bilan ta'minlashda tizimlararo manfaatli hamkorlik hamda ijtimoiy buyurtma talablarini ta'minlashning mutlaqo yangi yondashuvlari, xususan, pedagogik ta'lim innovasion klasterini keng joriy etishga bo'lgan ehtiyoj yanada ortmoqda. Shu sababli bolalarning shaxs va sub'yekt sifatida shakllanishi, aqliy Rivojlantiruvchi, ma'naviy-axloqiy tarbiyalanishida hamkorlik muhitini yaratish dolzarb masalalar qatoridan o'rin egallagan.

Bu borada Janubiy Koreya, Fransiya, Yaponiya, Germaniya kabi taraqqiy etgan davlatlarning maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning intellektual Rivojlantiruvchi bilan bir qatorda, tafakkur erkinligi, mustaqil fikrlashini shakllantirishga jiddiy yondashiladi. Xususan, rivojlangan davlatlardan Italiyaning Mariya Montessoriy metodikasi, Koreyaning Nuri dasturida maktabgacha ta'lim yoshdagi tarbiyalanuvchilarning kompleks shakllanishida muhim bo'lgan mustaqil fikrlash jarayonini rivojlantirishga xizmat qiladigan innovasion texnologiyalar ishlab chiqilgan va amaliyotga tatbiq etilgan, kichikintoylarni maktab ta'limiga samarali tayyorlashda bu kabi jahon miqyosidagi ilg'or tajribalarni ommalashtirishga e'tibor qaratilmoqda.

Ma'lumki, ta'lim-tarbiya insonga borliqni anglash sir asrorlarini tushunish, tinimsiz rivojlanayotgan dunyoga moslashish, dunyoqarashini shakllantirish, nihoyat, jamiyatni insonparvarlantirishga hissa qo'shish imkonini yaratadi. Bolalarning sifatli ta'lim olishi uchun yaratilgan qonunlar, qarorlar, dasturlar o'quv jarayoniga zamonaviy yondashilganidan dalolat beradi.

Ta'lim sohasini rivojlantirishda dastlab e'tiborni maktabgacha ta'lim tizimiga qaratilganligi muhim ahamiyat kasb etadi. Sababi maktabgacha ta'lim tizimi ta'lim tizimining dastlabki boshlang'ich qismi hisoblanib, maktabgacha ta'lim tizimidan yetuk intellektual fikrlaydigan yosh avlodning yetishib chiqishi, keyingi ta'lim tizimlariga katta ta'sirini ko'rsatadi.

Islohotlar natijasi ham bevosita fuqarolarimiz hayotini farovon etish uchun xizmat qiladi. Bu jarayonda yuksak bilim va salohiyatga ega kadrlar hal qiluvchi kuch sifatida maydonga chiqadilar. "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni ijrosini ta'minlash, shuningdek, ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarga samarali ta'lim-tarbiya berish hamda qulay shart-sharoitlar yaratish maqsadida Vazirlar Mahkamasining qarori bilan Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti tasdiqlandi.

Davlat standartida har bir bolaning ta'lim olishga bo'lgan qiziqishlarini va ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlash, har bir bolaning, shu jumladan jismoniy yoki psixik rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolaning maktabgacha ta'lim va tarbiya olishga bo'lgan huquqini amalga oshirish imkoniyatining tengligi, xorijiy mamlakatlarning ta'lim sohasidagi tajribasidan milliy xususiyatlarni hisobga olgan holda foydalanish.¹

Ularga ta'lim va tarbiya berishda innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish zarurligi keltirib o'tilgan.

Shunga ko'ra, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini tashkil qilish bola hayoti davomida uning qiziqishlari individual imkoniyatlarini hisobga olib tarbiyalash muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Bolalarning qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ularni markazlar faoliyatida ishtirokini jadallashtirish lozim. Bundan tashqari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmonida ham maktabgacha ta'lim sohasidagi amalga oshiriladigan chuqur islohatlar haqida qator vazifalar belgilangan. Ushbu farmonning 38-39-40-maqсадlari aynan maktabgacha ta'lim sohasidagi islohatlarga qaratilgan.²

Maktabgacha yosh - har bir inson hayotidagi yorqin, noyob sahifa. Maktabgacha ta'limning eng muhim vazifasi har bir maktabgacha yoshdagi bola uchun uning yoshiga bog'liq qobiliyatlari va qobiliyatlarini to'liq ochib berish uchun shart-sharoitlardir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Respublikamiz maktabgacha ta'lim yo'nalishlarda amalga oshirilgan bir qator ilmiy tadqiqodning asosiy yo'nalishlari bo'yicha mamlakatimiz olimlaridan F.R.Qodirova, Sh.K.Tashpulatova, Sh.Sodiqova, U.M.Xalikova, G.N.Aminova, N.T.Tosheva, M.X.Qilichova va boshqalar tomonidan yozilgan ilmiy ishlanmalarda maktabgacha ta'lim tizimi bilan bog'liq jihatlariga to'xtalib o'tilgan.

Xorijiy mamlakatlarda Komenskiyning "Onalar maktabi" nomli asarida maktabgacha ta'limning maqsadi, maktabgacha ta'limning ilmiy-nazariy jihatlari K.M.Clermont (AQSH), Pavel Petrovich Blonskiy (1884-1941) "Maktabgacha ta'limga kirish" (1913-y), "Bolalarning yosh xususiyatlari" (1934-y), Stanislav Teofilovich Shaskiy

1 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 22.12.2020 yildagi 802-son Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida

2 Sh.M.Mirziyoyev "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida", PF-60-сон 28.01.2022-yil .

(1878-1934) Luiza Karlovna Shleger, Lidiya Ivanovna Chulitskaya, Yelizaveta Ivanovna Tixeyeva va boshqa olimlar tomonidan tadqiq etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bola kunning ancha qismini maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkazadi. Ta'lim tashkilotidagi butun muhit bolani rivojlanishiga qaratilgan bo'lishi, hayotdagi rang–barang holatlarni ko'ra bilishga o'rgatishi lozim.

Maktabgacha ta'limda integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyasini tashkil etish aniq maqsadga qaratilgan yaxlit pedagogik jarayon hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanadigan ma'naviy-axloqiy sifatlar bevosita ularning yosh va individual xususiyatlari bilan chambarchas bog'liqdir.

Go'daklik davridan 3-4 yoshgacha bo'lgan davrda salomlashish, xayrlashish, minnatdorchilik bildirish, yaxshi va yomon to'g'risidagi dastlabki tasavvurlar, mumkin, mumkin emas tushunchalari, ma'naviy axloqiy ko'nikmalari, odatlari, o'zi tug'ilib o'sgan uyi, oila a'zolariga, atrof-muhitga, mehnatga, insonlarga mehr-muhabbat, kabi dastlabki ma'naviy-axloqiy sifatlar shakllantirilsa, 5-7 yoshgacha bo'lgan davrda o'zi tug'ilib o'sgan Vataniga, ota-onasiga, do'stlariga mehr-muhabbat shakllantiriladi. Intizom, o'zini tuta bilishlik, kamtarinlik, rost-go'ylik, saxiylik, mehnatsevarlik, insonparvarlik, go'zallikni his qila olish, turli salbiy tahdidlarga o'z munosabatini bildira olish, mardlik, shijoat, qat'iyat, zukkolik, jasorat, go'zallik, oliyjanoblik, mehr-shafqat, oriyat kabi yuksak fazilatlarini jamlab olgan ma'naviy-axloqiy tarbiya tizimi takomillashtiriladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanish sohalariga integratsion yondashuv asosida ma'naviy-axloqiy tarbiyalash jarayoni "Til va nutq"; "Qurish yasash, konstruksiyalash va matematika"; "San'at"; "Syujetli rolli o'yinlar va drammalashtirish"; "Ilm-fan va tabiat" rivojlanish markazlarida amalga oshiriladi. Ta'lim markazlarida olib boriladigan nutqni rivojlantirish, tasviriy faoliyat, badiiy adabiyot, atrof-dagi olam bilan tanishish, tabiat bilan tanishish, elementar matematika va shu kabi mashg'ulotlar maqsadlariga integratsion yondashish, bola shaxsini shakllanishi, ma'naviy dunyoqarashining rivojlanishi, axloqiy xulq-atvor malakalarini hosil qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Jumladan, tasviriy faoliyat jarayonida bola atrof-olamni idrok etadi. Rasm chizish, qurish-yasash, applikasiya, loy ishiga o'rgatish, boshqa faoliyat turlari bilan uyg'unlashtirish bolalarning aqliy, ma'naviy, estetik va jismoniy rivojlanishiga olib keladi. Integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda integratsiyaning quyidagi turlaridan foydalanish ko'zda tutiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi kunda asosini rivojlantiruvchi markazlar bo'yicha bilimlar tashkil etuvchi integratsiyalangan faoliyat ishlanmalari yaratish muammosi dolzarb bo'lib turibdi. Bular boshqa turdagi bilimlarni jipslashtiruvchi asosiy vazifani o'z zimmasiga oladi. Bunday yondoshish anchadan beri ma'lum va chet el bog'chalarida tajribasida hal etilgan. Xorijiy mamalakatlar bog'chalarida markazlar tashkil etilmagan bo'lsada mashg'ulotlarning bir biri bilan uzviy bog'liqligi mavjud.

Bundan kelib chiqadiki, bizdagi rivojlantiruvchi markazlar faoliyati integratsiyalash maktabgacha ta'limdagi integratsiya muommolaridan biri hisoblanadi. Bunda siz faqat kichik guruhlarda emas, balki katta va tayyorlov guruhlarida markazlar mazmunini integratsiyalash ustida bormoqda. Bu integratsiyalangan mashg'ulotga markazlar faoliyati muhim ahamiyat kasb etishi keltirib o'tilgan, tushunchalarni kiritish ko'zda tutilgan.

Umumiy qilib aytganda, maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning boshlang'ich bo'g'ini sifatida bolaning har tomonlamma rivojlanishi, ma'naviy yetuk shaxs sifatida shakllanishida muhim o'rin tutadi.

Bundan ko'rinadiki, barcha rivojlanish markazlarini talab darajasida to'g'ri tashkil etish boshlang'ich kompetensiyalarni, ya'ni bola shaxsini har tomonlamma shakllanishi, ma'naviy-axloqiy sifatlarni uyg'un rivojlantirish uchun xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi davrda bolaning intellektual imkoniyatlarini faoliyatning yetakchi ko'rinishlari orqali hamda ularning psixologik xususiyatlari: qiziqishlari, qobiliyatlari va xarakterini hisobga olgan holda ko'rib chiqish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Insonning har tomonlamma kamol topishi va psixik barqaror holatda o'sishi ko'p jihatdan uning maktabgacha yoshidagi davrida olgan ta'lim tarbiyasiga bog'liq bo'ladi. Aynan shuning uchun ham ushbu davrda bolalar bilan olib boriladigan ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llay samarali hisoblanadi.

Zero, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev Oliy Majlisga Murojaatnomasida ta'kidlaganidek, butun jamiyatimiz a'zolarining bilimi, saviyasini oshirish uchun avvalo ilm-ma'rifat, yuksak ma'naviyat kerak. Ilm yo'q joyda qoloqlik, jaholat va albatta, to'g'ri yo'ldan adashish bo'ladi.

Bunday ehtiyojni ta'minlash uchun ta'lim tizimining boshlang'ich qismi bo'lgan maktabgacha ta'limga e'tibor qaratgan holda, maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy yondashuvlar asosida ta'lim tizimini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Babayeva D.R. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini o'stirish jarayonida ertaklar asosida atrof-muhit bilan tanishtirish //Ilmiy to'plam. -T.: Nizomiy nomidagi TDPU. 2000. - 103-105-b.
2. Ashurova T.E. va Quysinova Sh.N. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiylashuvida tarbiyachining kompetentligi/ American journal. 2024 44-47-b.
3. Muslimov N.A. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish: Monografiya-T., 2006.-357 b.
4. Muslimov N.A., va boshqalar. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi/Monografiya. - T.: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2013.-349b
5. "Ilk qadam" Maktabgacha ta'lim muassasasining davlat o'quv dasturi. mualliflar: Grosheva I.V. va boshqalar. - Toshkent, 2018. - 72 b
6. "Ilm yo'li". 6 yoshdan 7 yoshgacha bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash variativ dasturi. Mualliflar: Grosheva I.V., Say YE.F., Mirjalilova S.S., Medvedeva N.I. - Toshkent, 2019. - 424 b.
7. Babayeva D.R Maktabgacha Ta'lim Tashkilotlarida Markazlar Faoliyati International Scientific Journal Volume 1 Issue 7 Uif-2022: 8.2 | Issn: 2181-3337 a
8. Babayeva D.R. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini o'stirish jarayonida ertaklar asosida atrof-muhit bilan tanishtirish //Ilmiy to'plam. -T.: Nizomiy nomidagi TDPU. 2000. - 103-105-b.
9. Qodirova. F. va boshqalar Maktabgacha pedagogika. Dasrlik. Toshkent: Tafakkur. 2019 y.
10. D.Babayeva. Nutq o'stirish nazariyasi metodikasi. Toshkent-2019y. Toshkent: Tafakkur. 2019 y.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.